

„Kerek Isten fája...”

„Ég a tűz, Szent Iváni tűz”

1. Párosítsátok! Pl: Ab2., Ce1

10 pont

A: Június10.	a: Anna	1: Aratás kezdőnapja. Elnevezése az aratás egykori módjára utal. Egyházi ünnepként a XIV. századtól él.
B: Július02.	b: Margit	2: "Kedd asszonya". Ekkor szakad meg a kender töve. Jellegzetesen bálákat tartottak, tartanak e napon.
C: Július26.	c: Szent István	3:1774-ben nyilvánította ünneppé Mária Terézia, mely 1818-tól ünnepélyes körmenettel egészült ki. Egyes vidékeken aratási felvonulást is rendeztek.
D: Június24.	d: Sárló Boldogasszony	4: Retek-, káposzta-, lenvetés ideje. Krizantém bimbózása. Ezen a napon tilos ablakot nyitni, mert sok lesz a légy.
E: Augusztus20.	e: Szent Iván	5: Nyári napforduló ünnepe, szertartásos tűzgyújtás jeles napja.

Megoldás: Ab4, De5, Bd1, Ca2, Ec3.

2. Melyik jeles nap szokása?

5 pont

- Ha ezen a napon esik, 40 napig esik. **Június 8., Medárd**
- Tilos lisztbe nyúlni az asszonyoknak, mert kelések nőnek a kezükön. **Június 13., Páduai Szent Antal**
- E napon munkatiltalom volt: aki a mezőn dolgozik, abba belecsap a villám, a termést elveri a jég. **Július 20., Illés**
- Az e napi északi szélből hideg telet jósoltak. **Július 25., Jakab**
- Az e nap után szedett dinnye már ízetlen, kásás. **Augusztus 10., Lőrinc**

3. Egészítsétek ki a Szent Iván nappal kapcsolatos hiányos mondatokat!

10 pont

A Szent Iván napi tűzgyújtásról **a XV. század óta** vannak hiteles adataink. Egészség- és **szerelemvarázsló** hiedelmek kapcsolódnak hozzá. Egészséget reméltek közvetlenül a tűz **átugrása**, valamint a fölötté füstölt különféle növények révén. A tűzugrás szokásáról a legszebb énekes

változatot **Kodály Zoltán** gyűjtötte **Zoboralján**. A tűzrevalót a **lányok** gyűjtötték és ők is **gyűjtötták** meg. A tűz átugrása közben **párosító dalokat** énekeltek, ami szerelmi ráolvasás volt. Az énekek gyakran igen **hosszúak**, erre utal a közmondás: **Hosszú**, mint a szentiváni ének.

4. Válaszoljatok a kérdésekre a füredi Anna bállal kapcsolatban! 5 pont

- Ki volt az első bálkirálynő? **Kozma Irma**

- Melyik évben volt ez a bál? **1862.**

- Az Anna bál díjazottjai mit kapnak ajándékba? **Herendi vázát, a Herendi Porcelánmanufaktúra felajánlását.**

-Szentgyörgyi Horváth Fülöp János a lánya tiszteletére rendezte az első Anna bált. Hogy hívták a lányát? **Krisztina**

-Az Anna bál győztese és udvarhölgyei a bál másnapján mit csinálnak? **Hintón körbekocsikázzák Balatonfüredet**

5. Mit jelentenek az alábbi kifejezések? Magyarázzátok meg! 5 pont

Aratókoszorú: **Utolsó kepéből készült koszorú, melyet a gazdának vittek. A mestergerendára felakasztották, ott volt a bálon. Az ebből nyert szemeket a következő évi vetéshez keverték.**

Bandagazda: **Ő vezette az aratómunkásokat; summások, részesaratók vezetője.**

Kepe: **14 vagy 18 kévéből álló gabonakupac. A pászta végére érve gyűjtötték, kotorták össze a gabonát-összekepeálták.**

Papkéve: **A csomó tetejére kerülő, az átlagosnál nagyobb kéve, hogy takarja az alatta levő kévét. Ezek a kévék az egyházhoz kerültek, mintegy felajánlás.**

Talpasgabona: **Kis helyen meghagyták a gabonát, hogy a következő évben is jó termés legyen.**

6. Helyi különlegesség kerestetik! (Új búzából készült hagyományos kenyér, cipó, pékáru, lángos, perec...bemutatását várjuk saját térségeitekből. Pl. jellegzetes, recept vagy fonási technika, külalak, ami a ti vidéketeken szokás volt.) 5 pont

.....
.....

7. Igaz-hamis 5 pont

Anna a szabók és bányászok védőszentje: **Igaz**

A hagyomány szerint Jakab napra le kell aratni a kendert, mert ami marad, az elvész: **Hamis**

A bukovinai magyarok szerint Medárd napján kezdődött az özönvíz, és akkor is 40 napig esett: **Igaz**

Szent Iván napjának további elnevezései: Tulipános Szent János Zoborvidéken, Szeged környékén pedig Kalászos Szent János: **Hamis**

A szűcsök és csizmadiák védőszentje Bertalan apostol: **Igaz**

8. Hallgassátok meg és válaszoljatok a kérdésekre!

10 pont

<https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/5182/?t=00%3A21%3A37#record-23121>

Elvégeztük, elvégeztük... (Ghymes)

- Mit készítsen a gazda? **áldomást**
- Mit készítsen a gazdasszony? **vacsorát**
- Hova szedik a szőlőt? **keszkenőbe**
- Mi legyen a zsebünkbe? **dió**
- Milyen a dió? **csörgő**
- Kivel megy a szőlőbe? **rózsámmal**

<https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/6411/?t=00%3A04%3A55#record-43037>

Arass rózsám, arass.... (Zagyvarékas)

- Mit adok az aratásért? **garast**
- Kinek adom? **galambomnak**
- Mit csinál mégis a tűz? **elaluszik**
- Mi nem múlik el? **szerелеm**

9. Fordított keresztrejtvény – Szerkesszettek rejtvényt, melynek megoldása: ÚJKENYÉR. Két rejtvénytípus-mintát adunk segítségnek.

5 pont

d	o	m	B							
		h	Ú	s	v	é	t			
		s	Z	o	k	á	s			
		k	A	r	á	t	o	s		

Lankás emelkedő
"Nyuszi ünnep"
Hagyomány másképpen
Száz Szerелеm

B	é	k	é	s						
Ú	j									
Z	a	b								
A	l	m	a							

Egyik megyénk
Régi ellentéte
Gabonafajta
Kedvenc gyümölcs